

Over de doop met Vuur

H. Wilts

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (1977 of [HSV](#)).
Update 1-6-2009 (inlas door M.V.)

In het Nieuwe Testament wordt geschreven over drie soorten van doop: de doop met water, de doop met de Heilige Geest en de doop met vuur. Velen geven aan de laatste twee ongeveer dezelfde betekenis. Bij nauwkeurig onderzoek blijkt er echter een groot verschil te zijn.

Het is noodzakelijk bij bijbelstudie altijd het woord van de apostel Petrus voor ogen te houden:

“Dit eerst wetende, dat geen profetie der Schrift is van eigen uitlegging; want de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil van een mens, maar de heilige mensen Gods door de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben gesproken” (2 Petrus 1:20, 21).

Uit bovenstaande tekst blijkt, dat de eigenlijke Auteur van de Bijbel één en dezelfde Persoon is, namelijk de Heilige Geest. Dit feit leidt ons vanzelf tot het principe dat we moeten nagaan waar een bepaalde uitdrukking elders in de Schrift gebruikt wordt, om zo, Schrift met Schrift vergelijkend, de bedoeling te begrijpen.

Het woord “vuur” wordt wel vijfenzeventig¹ maal in het Nieuwe Testament gebruikt en heeft altijd betrekking op uitoefening van oordeel. Als we dit voor ogen houden behoren we ons toch wel driemaal te bedenken voor we tot de uitspraak komen dat in de tweemaal gebruikte uitdrukking ‘dopen met vuur’ (Matt 3:11 en Luk 3:16) het woord “vuur” een totaal andere, zelfs tegengestelde betekenis zou hebben dan in alle andere Schriftplaatsen. In genoemde plaatsen lezen we de woorden van Johannes de Doper over de Heer Jezus: “Die zal u met de Heilige Geest en met vuur dopen”. De uitdrukking ‘dopen met vuur’ komt alleen hier voor. In Mark 1:8; Joh 1:33; Hand 1:5; 11:15-16 is alleen sprake van de doop met de Heilige Geest.

Hoe is dit verschil te verklaren?

In het evangelie naar Mattheüs en Lukas vinden we dat Johannes de Doper het woord tot een gemengd gezelschap richt. Berouwhebbende zondaars kwamen tot belijdenis en lieten zich door hem dopen. Maar ook Farizeeën en Sadduceeën kwamen om gedoopt te worden. Daar zij geen tekenen van berouw en bekering toonden, werden zij afgewezen. De belofte van de doop met de Heilige Geest was voor de eerste groep bestemd; de aankondiging van de doop met vuur voor de tweede:

OPWEKKING 334 - HEER, UW LICHT EN UW LIEFDE SCHIJNEN

Heer, uw licht en uw liefde schijnen
waar U bent zal de nacht verdwijnen.
Jezus, Licht van de wereld, vernieuw ons.
Levend Woord, ja uw waarheid bevrijdt ons.
Schijn in mij, schijn door mij.

Refrein:

Kom, Jezus kom, vul dit land met uw heerlijkheid.

Kom heil'ge Geest, stort op ons uw vuur.

Zend uw rivier, laat uw heil
heel de aard' vervullen.

Spreek, Heer, uw woord: dat het licht overwint.

Heer, 'k wil komen in uw nabijheid.
Uit de schaduwen in uw heerlijkheid.
Door het bloed mag ik U toebehoren.
Leer mij, toets mij, uw stem wil ik horen.
Schijn in mij, schijn door mij.

Refrein:

Kom, Jezus kom, vul dit land met uw heerlijkheid.

Kom heil'ge Geest, stort op ons uw vuur.

Zend uw rivier, laat uw heil
heel de aard' vervullen.

Spreek, Heer, uw woord: dat het licht overwint.

Staan wij oog in oog met U Heer.
Daalt uw stralende licht op ons neer.
Zichtbaar, tastbaar wordt U in ons leven.
U volmaakt wie volkomen zich geven.
Schijn in mij, schijn door mij.

Refrein:

Kom, Jezus kom, vul dit land met uw heerlijkheid.

Kom heil'ge Geest, stort op ons uw vuur.

Zend uw rivier, laat uw heil
heel de aard' vervullen.

Spreek, Heer, uw woord: dat het licht overwint.

(c) 1987 Thankyou Music / Universal Songs
Tekst & muziek: Graham Kendrick
Ned. tekst: K. Stelma

¹ Mt 3:10-12; 5:22; 7:19; 13:40; 16:15; 18:8-9; 25:41; Mk 9:22, 43-49; 13:54; Lk 3:9, 16-17; 9:54; 12:49; 17:29; 22:55-56; Jh 15:6; Hd 2:3, 19; 7:30; 28:2-5; 1Ko 3:13, 15; 2Th 1:8; Hb 10:27; 11:34; 12:18, 29; Jk 3:5-6; 5:3; 1Pt 1:7; 2Pt 3:7, 12; Jd 7, 23; Op 1:14; 2:18; 3:18; 7:5; 8:7-8; 9:17-18; 10:1; 11:5; 13:13; 14:10, 18; 15:2; 16:8; 17:16; 18:8; 19:12, 20; 20:9, 10, 14, 15; 21:8. (M.V.)

“Toen hij velen van de Farizeeën en Sadduceeën op zijn doop zag afkomen, zei hij tegen hen: Adderengebroad! Wie heeft u laten weten dat u moet vluchten voor de komende **toorn**? 8 Breng dan vruchten voort in overeenstemming met de bekering, 9 en denk niet dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham als vader; want ik zeg u dat God zelfs uit deze stenen voor Abraham kinderen kan verwekken. 10 De bijl ligt zelfs al aan de wortel van de bomen; elke boom dan die geen goede vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in het **vuur** geworpen. 11 Ik doop u wel met water tot bekering, maar Hij Die na mij komt, is sterker dan ik; ik ben het niet waard Hem Zijn schoenen na te dragen. Hij zal u dopen met de Heilige Geest en met **vuur**. 12 Zijn wan is in Zijn hand en Hij zal Zijn dorsvloer grondig reinigen en Zijn tarwe in de schuur verzamelen en Hij zal het kaf met onuitblusbaar vuur verbranden” (Matt 3:7-12).

Johannes kondigt dus zowel zegen als oordeel aan. De beloofde zegen is over de gelovigen gekomen, het gericht moet nog over de anderen uitgeoefend worden. In de andere genoemde plaatsen vinden we geen enkele aanduiding van een komend gericht, en is er dus ook geen sprake van een doop met vuur.

Met de uitdrukking: “Die zal u met de Heilige Geest en met vuur dopen” worden dus twee zeer verschillende en zelfs tegengestelde zaken bedoeld. Bovendien vindt de vervulling op ver van elkaar liggende tijdstippen plaats. Mogelijk heeft het in één adem noemen van de beide uitdrukkingen velen ertoe gebracht hieraan dezelfde betekenis te hechten. Overweging van het verband waarin ze voorkomen en het niet voorkomen van de uitdrukking ‘vuur’ op die andere plaatsen moet wel tot een andere conclusie leiden. We vinden trouwens meer voorbeelden in de Schrift dat twee in één adem genoemde voorzeggingen op een historisch ver van elkaar verwijderd tijdstip in vervulling gaan.

Lezen we bijv. Joh 5:28 en 29. Als we over dit onderwerp geen andere schriftplaatsen hadden, zouden we kunnen denken dat beide opstandingen waarover de Heer sprak, tegelijk zullen plaatsvinden. Vergelijking met bijv. 1 Thess. 4:13-18 en Openb. 20:4-6 leert ons dat dit niet het geval is. Ook hier leidt het vergelijken van Schrift met Schrift tot het juiste inzicht.

Jes. 61:2 levert ook een interessant voorbeeld. Het uitroepen van een “jaar van het welbehagen des Heeren” en een “dag der wraak van onze God” worden hier als in één adem genoemd. In Luk 4:16v. lezen wij hoe de Heer Jezus deze profetie voorleest en verklaart. Midden in de zin breekt Hij af en zegt: “Heden is deze Schrift in uw oren vervuld” (4:21). De prediking van “het aangename jaar des Heeren” (4:19) begon toen, maar “dag der wraak van onze God” is nog steeds niet uitgeroepen. Zo liggen er nu ook al vele eeuwen tussen de vervulling van de belofte aan gelovigen van de doop met de Heilige Geest enerzijds en het voltrekken van het oordeel aan hen die Hem verwerpen anderzijds.

Laten we nu nagaan wat het boek Handelingen hierover zegt

In Hand 1:5 lezen wij dat de Heer de discipelen herinnert aan de woorden van Johannes de Doper. Hij herhaalt de belofte, maar spreekt niet over vuur, alleen over de doop met de Heilige Geest.

In Hand 2 lezen wij over de vervulling van deze belofte. De tekenen van de geweldige wind en de verdeelde tongen als van vuur waren uiterlijke tekenen die de aandacht trokken van de mensenmenigte in Jeruzalem. Maar de Heilige Geest kwam *in* de discipelen en vervulde hen. Door één Geest werden zij tot één lichaam gedoopt. De uitdrukking ‘vervuld worden met het vuur van de Heilige Geest’ treffen we in de Bijbel niet aan. De tongen ‘als van vuur’ mogen niet in verband gebracht worden met het dopen met vuur. In Hand 10 lezen we hoe dit feit herhaald wordt voor de heidenen die zich in het huis van Cornelius bekeerden. Maar hier is evenmin sprake van een doop met vuur (zie Hand 10:44-48 en 11:15-17) en de voornoemde uiterlijke tekenen ontbreken hier eveneens.

Soms hechten uitdrukkingen die in liederen voorkomen zich vaster in ons geheugen dan bijbelteksten. Dat kan bij de uitdrukking ‘doop met vuur’ ook een rol spelen. De woorden komen voor in een lied uit de zangbundel van het Leger des Heils. Doordat Johannes de Heer het ook in zijn zangbundel heeft opgenomen, heeft het algemene bekendheid verworven. Ik bedoel nr. 28: “Daal als in tijden van ouds op ons neer, Heilige Geest”. Daarin komt ook de regel voor: “Geef ons een doop met uw vuur, Heilige Geest”. Als we het hele lied lezen, zien we dat de dichter niet tevreden is met zijn

geestelijke toestand van dorheid en krachteloosheid. Hij bidt, dat daarin verandering mag komen. Zulk bidden kunnen wij begrijpen. Maar met verschillende woorden en uitdrukkingen in dit lied kunnen wij niet instemmen en die moeten we als onschriftuurlijk afwijzen. In de eerste plaats vinden we in de Schrift geen enkele aanwijzing om *tot* de Heilige Geest te bidden. *In* en *door* de Geest bidden is iets anders. Ook het bidden om een herhalen van het pinkstergebeuren is niet juist, gelet op de belofte van de Heer, dat die Geest in ons en bij ons zou blijven. En het gebed om de doop met vuur is helemaal onjuist, zoals boven is aangetoond. Wij zouden dan immers bidden om veroordeeld te worden. Gelukkig dat de Heer met onze onwetendheid rekening houdt en dit gebed nooit heeft verhoord. Wel spreekt de Schrift erover dat wij 'vurig van geest' moeten zijn. Paulus wekt de gelovigen op: "Weest niet traag in het benaastigen, weest vurig van geest. Dient de Heere" (Rom 12:11). Dat is een vermaning die wij wèl ter harte mogen nemen, een geestelijke toestand waarnaar wij mogen streven, en waarvoor wij mogen bidden.

Apollos was een vurige prediker toen hij als discipel van Johannes de Doper nog zijn boodschap aan de hand van de Schriften uit het Oude Testament verkondigde: toen kende hij de vervulling van de belofte van de komst van de Heilige Geest nog niet (zie Hand 18:24-28). Zij die zich op zo'n prediking bekeerden, werden wel discipelen. Paulus trof eens zulke mensen aan en miste bij hen de inwoning van de Heilige Geest. Pas toen hij hen het volle evangelie van het heil in Christus verkondigde, en zij op die prediking tot het geloof in Christus kwamen, werden zij opnieuw in water gedoopt en ontvingen zij ook de Heilige Geest (zie Hand. 19:1-7). Maar van dopen met vuur was geen sprake.

In de brief die Paulus later aan de Efeziërs schreef, staat veel over de Heilige Geest. Hij schreef dat zij, toen zij tot geloof gekomen waren, verzegeld waren met de Heilige Geest van de belofte. Dat gebeurde eens en voor altijd. En we vinden geen opwekking om voor een herhaling van dit gebeuren te bidden, Wel kregen zij de vermaning, die Geest niet te bedroeven (Ef 4:30). Door die Geest zouden ze kunnen verstaan wat de wil van de Heer voor hen was. Vandaar ook de vermaning: "wordt niet dronken in wijn, waarin overdaad is, maar wordt vervuld met de Geest" (Ef 5:18).

De *inwoning* van en *verzegeling* met de Heilige Geest is niet hetzelfde als met die Geest *vervuld* zijn. Het eerste vind éénmaal plaats en heeft een blijvend karakter. Wat het tweede betreft hebben we die garantie niet. Ook voor ons is het een ernstige vraag welke plaats de Heilige Geest in onze harten inneemt, en daardoor in onze levens. Als ons hart vervuld is met het nastreven van het aardse en wereldse genoegens, blijft er voor de Heilige Geest geen plaats. We worden dan ongeestelijke, aardsgezinde of zelfs wereldgezinde christenen. Met alle verschrikkelijke gevolgen van dien.

Aan dezelfde gemeente te Efeze heeft de apostel Johannes jaren later op Patmos in opdracht van de Heer een brief moeten schrijven. Daarin zien we, hoe Hij de toestand van die gemeente beoordeelt. Hij vindt daarin veel te prijzen. Maar Hij kent en beoordeelt ook de toestand van het hart. En dan moet Hij vaststellen dat Hij tegen hen heeft, dat zij de eerste liefde verlaten hebben. Liefde is een vrucht van de Heilige Geest. Op die liefde had Paulus de gemeente viermaal gewezen (Ef 4:2, 15, 16; 5:1). Helaas zien we in Openb 2:4-5 wat er van terechtgekomen is. En nog eens waarschuwt de Heer, het Hoofd van zijn Gemeente, haar voor de gevolgen van het volharden in deze toestand. Wat moet die Gemeente doen? Bidden dat de Heilige Geest als 'in tijden van ouds' op hen mag terugkeren? Neen Er volgt een korte indringende oproep: "bekeer u, en doe de eerste werken" (Openb 2:5). Terugkeer tot die liefde die ze verlaten hebben, zal de uitwerking hebben dat hun werken ook weer gedreven worden door liefde tot Hem en tot elkaar. En als ze zich niet bekeren en tot die liefde terugkeren? Ernstige waarschuwing: "Ik zal haastig tot u komen, en zal uw kandelaar van zijn plaats weren" (Openb 2:5). Wat heeft dit woord ons te zeggen in onze dagen? Persoonlijk en als gemeenten? Hoe staat het met de kandelaar van ons getuigenis? Soms lijkt er uiterlijk nog heel wat in orde te zijn, wat onze activiteiten betreft. Maar geeft de kandelaar nog een helder licht? Geven we de Heilige Geest nog de plaats die Hem toekomt? In ons persoonlijk leven? In ons midden als degenen die tot de naam van de Heer vergaderd zijn? We hebben ons te verootmoedigen over tal van verschijnselen die van het tegendeel getuigen. Soms geven die kandelaars maar een zwak en flakkerend licht. Droefheid hierover is niet voldoende. We moeten terug tot het licht en de kracht van de Heilige Geest. Terug tot de eerste liefde en tot de eerste werken. Of laten we het zover komen dat de Heer kandelaars van zijn plaats moet wegnemen?